№ 13. Dodatek do Tygodnika katolickiego. do № 39.

ARCHIDIECEZYA LWOWSKA.

CURRENDAE
Consistorii Metropolitani Leopoliensis rit. lat.
In Ecclesiasticis
Annus 1861.

—

Nr. 933.

Składki na klasztór Księży Frańciszkanów w Waitzen.

Wysokie C. K. Ministeryum Stanu rozporządzeniem z dnia 13. Marca b. r. l. 2066. na wezwanie król. Węgierskiéj kancelaryi Nadwornéj z dnia 6. Lutego b. r. l. 1200. zezwoliło zbieranie składek w niemiecko-słowiańskich krajach koronnych Monarchii Austryackiéj, na pokrycie kosztów nowego dachu na klasztorze WW. OO. Frańciszkanów w Waitzen, na 13076 zł. 38 xr. wal. austr. obliczonych, których ani rzeczony klasztór, ani cała prowincya zakonna opędzić nie jest w stanie.

Czyniąc zadość wezwaniu C. K. Namiestnictwa z dnia 23. Marca 1861. l. 19088, uwiadamiamy o tém Wielebne Duchowieństwo; — głosić jednak z ambon wezwania do tych składek nie nakazujemy z powodu wielkiéj ilości innych składek i powszechnego niedostatku, wszelako polecamy, aby pieniądze, któreby dobrowolnie tym celem Wielebnym Księżom Plebanom doręczone zostały, do Konsystorza przesyłano.

Lwów, dnia 19. Kwietnia 1861.

Nr. 1118.

Środków zaradczych przeciw szarańczy używanie ludowi polecać się ma.

Już w zeszłym roku gdy znaczna część kraju naszego klęską szarańczy nawiedzoną została, i C. K. Władze szybkie użycie wszelkich możliwych środków celem wytępienia tego owadu zarządziły, w niektórych miejscach smutne uczyniono doświadczenie, że lud wiejski, uważając szarańczę za karę Bożą, któréj się poddać należy, wzbraniał się używać podanych przez C. K. Władze środków wygubienia tak szkodliwego owadu, i albo zupełnie nieczynnie patrzył na zniszczenie plonu, albo ulegając tylko środkom przymusowym, niechętnie i niedbale współdziałał.

Gdy pomimo użytych w przeszłym roku środków nie zdołano zapobiedz zupełnie złożeniu jaj szarańczy, które teraz przy wiosennéj porze wylęgać się będą, a ztąd nowa klęska krajowi naszemu zagraża, przeto Wysokie Prezydium C. K. Namiestnictwa wydało do podwładnych Urzędów odpowiednie instrukcye, celem wytępienia płodu szarańczy, gdziekolwiek się okaże. Obawiać się jednak należy, że i teraz lud wiejski z trudnością tylko da się użyć do tego dzieła, i nieczynnością swoją udaremni skutek środków zaradczych, mających dobro ogółu na względzie. Aby więc temu zapobiedz, zechcą WW. Ks. Plebani pouczać lud wiejski tam, gdzie zajdzie tego potrzeba, że — chociaż szarańcza, tak jak każda inna klęska, słusznie może być uważaną za karę, którą Bóg za grzechy ludzkie dopuszcza, wszelako pozwoloną jest rzeczą używać środków przeciw szerzeniu lub wznawianiu się téj klęski, że nawet ścisłą powinnością każdego jest pracować nad tém, aby zapobiedz zniszczeniu mienia własnego i bliźnich, ogólnemu głodowi, drożyznie, i chorobom, jakie ztąd na cały kraj wyniknąćby mogły.

Lwów, dnia 10. Maja 1861.

Nr. 1443.

Formulare novum notitiarum pro Schematismo praescribitur.

Impressio Schematismi Archidioecesani plerumque ideo retardatur, quia notitiae pro eodem conficiendo justo serius ad Consistorium perveniunt, aut ita incomplete subministrantur, ut praevie defectus suppleri debeant.

Rubricae tabellarum, in quibus notitiae tales exhiberi solent, pro diversitate Decanatum, imo et singularum Parochiarum, diversissimae conspiciuntur. Nonnulli enim RR. DD. Parochorum stricte inhaerent formularibus antiquioribus, modernae formae Schematismi nequaquam correspondentibus — alii vero repudiatis formularibus obsoletis, ipsi sibi quaepiam formularia confingunt, plus minusve manca, unde fit, quod nonnulli plus, alii autem minus quam necesse est, notitiis praefatis inserunt. Alii demum quotannis eadem repetunt data, imo et numerum animarum eundem a multis annis exhibent, unde palam fit, hoc modo omnem fidem in exactitudinem ejusmodi tabellae infringi, remque in meram formalitatem degenerare — quod certe non fieret, si concernentes RR. DD. Curati exiguum hunc laborem conscientiose perficerent.

His de causis consultum censuimus, antiquiora omnia, quotquot fuerunt, formularia abrogare, iisque hic subnexum formulare substituere, commendamusque, ut notitiae pro conficiendo schematismo quotannis circa finem Augusti, aut saltem primis diebus Septembris submittantur — nulla vero rubrica inexpleta relinquatur, — denique errores, si qui ultimo anno in Schematismum irrepserint, speciatim indigitandi sunt.

Leopoli, die 20. Junii 1861.

Tabella

notitiarum pro conficiendo schematismo Archidioecesano in annum 18 . .

Parochia (Capellania localis, Expositura) . . .
Annus Erectionis Curatiae (non vero annus extructionis Ecclesiae) . . .
Nomen, Cognomen et Dignitas Fundatoris. . . .
Ecclesia (murata vel lignea) consecrata anno . . .
Titulus Ecclesiae . . .
Nomen et Cognomen Patroni beneficii . . .
Officium Postae proximum . . .

Clerus			Numerus Animarum					Specificatio Capellarum in ambitu parochiae existentium, in quibus Sacrum celebrari solet.
Nomen et Cognomen.	natus.	ordinatus.		Cathol. rit. lat.	Conf. Aug. et Helv.	Schismat.	Jud.	
In hac rubrica non tantum Parochus ejusque Cooperatores, sed etiam degentes in ambitu parochiae sacerdotes pensione deficientium aut alimentatione provisi — porro nullo officio fungentes, et presbyteri aliarum dioecesium hic commorantes, recensendi sunt.			In loco Curatiae. In locis incorporatis (ordine alphabetico recensendis).					

Nr. 1745.

Anima p. d. Antonii Lisiecki Scholastici Capit. Eccl. Metrop. Suffragiis commendatur.

Illmus ac Rmus Dnus **Antonius** Eques de **Lisiecki,** Praelatus Scholasticus Capituli Ecclesiae Metropolitanae, exactis 76 vitae, et 51 sacerdotii annis, die hesterna a meridie in Domino obdormivit.

Animam ejus piis superstitum Confratrum suffragiis commendantes, invitamus omnes sacerdotes, ut singuli saltem unam Missam pro anima ejus offerant.

Nec est cur ad praestanda haecce charitatis obsequia uberioribus verbis excitemus. Omnibus enim fere e Clero Nostro pie defunctus Antonius notus fuit, plurimis charus. Non pauci illo duce in Seminario educati — plerique autem ejus sinceram pietatem, zelumque admirati sunt. Libet proinde paucis recolere seriem vitae Sacerdotis hujus pie defuncti.

Anno 1785 natus, post exactum partim Lublini partim Leopoli studium theologiae, anno 1810 presbyteratus ordine initatus, moxque ad Ecclesiam Metropolitanam in munere Mansionarii, tum Vicarii et Concionatoris applicatus, dein anno 1815 parochiae Tłumacensi, et brevi post etiam Decanatui Kołomyjensi praefectus extitit. Anno 1830 beneficium Śniatynense adeptus, jam mox sequenti anno 1831 in gremium Venerabilis Capituli Ecclesiae Metropolitanae cooptatus est, atque tam parochiae ejusdem Ecclesiae quam etiam toti Decanatui Urbano praefuit, donec anno 1838 Regimen Seminarii clericorum suscepisset, — quod tamen jam post biennium dimisit.

Praeterea fungebatur munere Deputati ad Collegium Statuum Regni per quindecem fere annos, — tandem anno 1844 Dignitatem Scholastici adeptus est.

Insignis experientia ejus in munere pastorali permovit p. d. Archiepiscopum Franciscum de Paula Pistek, ut illum sibi non semel in socium Visitationis canonicae adsciverit, ejusque consiliis et opera saepe saepius in gerendo dioecesis regimine usus sit.

In parochiis quas regebat, pulchra suae pietatis reliquit documenta; ita in Tłumacz plures pauperes pueros fovebat, scholam parochialem erexit, in qua per integrum quinquennium paedagogum ipse agebat, tandem illam in trivialem erigi curavit. Jam munere Canonici fungens Ecclesiis Tłumacensi et Sniatynensi paramenta comparavit, — pro aedificanda Ecclesia Tłumacensi centenos rhenenses deposuit, ac inlocum destinationis suae dein suo tempore immittendam curavit. Praeterea pro pauperibus harumce parochiarum perpetuam fundationem e proprio peculio erexit. Ecclesiam vero Metropolitanam ornamentis diversi generis providit, ac variis fundationibus perpetuo duraturis locupletavit.

A decem fere annis oculorum lumine privatus, exemplari cum resignationa in Dei voluntatem, et constantia admirabili, tristem tulit sortem. Maximo solatio, nempe celebrandi SS. Missam, privatus, frequenter sacra synaxi refici in deliciis habuit, et quamdiu vires permittebant, communibus devotionibus in Ecclesia Metropolitana interesse, praescriptas ab Ecclesia horas canonicas quotidie cum uno alterove sacerdote in socium et adjutorem sibi adscito in habitatione sua diversis intervallis diei absolvere, confessionesque fidelium in Ecclesia Metropolitana non tantum tempore frequentioris concursus, sed et quocunque tempore excipere lubens consuevit.

Anno elapso quinquagesimum sacerdotii annum exegit, atque anniversariam ordinationis suae diem solemnem habuit.

Erga pauperes munificus, omnia fere sua, adhuc in vivis extans, inter pauperes et propinquos dispersit — ita, ut vere pauper ex hac vita decessisset, omnibus moribundorum Sacramentis provisus, dum adhuc plena animi praesentia gauderet.

Hunc Confratrem nostrum in nostra memoria conservantes, ejusque virtutes imitari adnitentes, insimul oremus ad Patrem misericordiarum, ut animam ipsius quantocyus coelestium gaudiorum participem reddere, atque ei, cui sacerdotale meritum donavit, donare et proemium dignetur.

In absentia Illmi ac Rmi D. Archiepiscopi

Andreas Ostrawsky m. p.
Praepositus Capituli Eccl. Metrop.

Ex Consistorio Metropolitano r. l.
Leopoli die 24. Julii 1861.

SEVERINUS MORAWSKI m. p. Cancellarius.

DIECEZYA KRAKOWSKA.

Kraków 5. Września. Doszła rąk naszych odezwa tutejszego Konsystorza Jlengo diecezyi Krakowskiéj z d. 28. Sierpnia do l. 1,193 S. wydana do Dozorów szkół wiejskich i tak zwanych trywialnych, względem nauki języka niemieckiego. Odezwa ta jest następującéj osnowy:

„Wedle odezwy Wys. c. k. Namiestnictwa we Lwowie z dnia 13. Sierpnia b. r. l. 51206 rozporządziło wys. c. k. Ministerstwo Stanu reskryptem z dnia 26. Lipca b. r. l. 6152, ażeby w szkołach trywialnych nie niemieckich dopiero w klasie drugiéj i to z początkiem drugiego półrocza naukę języka niemieckiego rozpoczynano.

„Przy téj sposobności orzekło toż wysokie ministerstwo, że w szkołach nie niemieckich wiejskich dwóch i trzech klasowych, czy takowe noszą nazwę trywialnych, czy dobrze urządzonych szkółek parafialnych, udzielanie nauki języka niemieckiego, jako przedmiotu wszystkich uczniów bez wyjątku obowiązującego, wcale zaniechaném być może, jeśli się okaże, iż z szkółki miejscowéj albo żaden, albo mało tylko uczniów do szkół wyższych przechodzić zwykło. — Następnie rozporządzono, aby konsystorz stósownie do tego, prożby, gdyby takowe gminy w téj mierze wnosiły, uwzględniając powyższą okoliczność, tudzież wnioski podwładnych zwierzchności szkolnych, rozstrzygał i o tém wys. c. k. namiestnictwo zawiadamiał. Wszakże zastrzeżono, że w tych szkołach wiejskich, w którychby naukę języka niemieckiego z rzędu przedmiotów obowiązkowych usunięto, winien będzie nauczyciel tym uczniom, których rodzice wyraźnie się za nauką tego języka oświadczą, takową bez osobnego wynagrodzenia i w téj saméj rozciągłości, jaka dla tychże szkół jest przepisaną, udzielać.

„O czém się W. X. inspektorów dystryktowych na mocy powołanéj odezwy wys. c. k. namiestnictwa Lwowskiego w tym celu zawiadamia, aby o powyższém wys. rozporządzeniu JJXX. plebanów, XX. katechetów, PP. nauczycieli swego dystryktu, miejscowych dozorców szkół i przełożonych gminy poinformowali i nad ścisłém przestrzeganiem takowego starannie czuwali. Z konsystorza Jlnego D. K. Kraków dnia 27. Sierpnia 1861. — Do dozoru szkół dystryktu N."

DIECEZYA PRZEMYSKA.

Nr. 168./S.

Okólnik do Kleru diecezalnego.

Jak dawniejszemi laty, tak i w ciągu upłynionego roku szkólnego 1859./60. zebrał się z dobrowolnych składek Wielebnego Duchowieństwa diecezalnego fundusz potrzebny na utrzymanie tutejszego Instytutu głuchoniemych w klasztorze OO. Refermatów, który tamże pod kierunkiem Przewielebnego Ojca Prowincyała Konstantego Pacholika zostaje.

Z tego funduszu opędzono w onym roku koszta wyżywienia i odzieży, tudzież i inne potrzeby dwóch ubogich głuchoniemych chłopców.

Podając w następującym wykazie summaryczny stan rzeczonych składek i ich użycia w roku szkólnym 1860. do publicznéj wiadomości, oświadcza Konsystorz szanownym dawcom tych ofiar serdeczną podziękę, i ten pożyteczny Instytut chrześcijańskiéj dobroczynności Przewielebnego Duchowieństwa diecezalnego nadal usilnie poleca, spodziewając się wreszcie, że Przewielebne Dekanaty, które w upłynionym roku szkólnym składek nie przedsięwzięły, takowe następnie przedsięwziąść i zebrane datki, które choćby i najmniejsze, ale jako Chrystusowi Panu w jego małych, ofiarowane, mile tu widziane i cenione bywają, dodatkowo nadesłać zechcą.

Przemyśl, dnia 6. Marca 1861.

Wykaz rachunkowy
przychodu i wychodu
Instytutu głuchoniemych w Przemyślu,
za rok szkólny 1859./60.

A.) Przychód.

Z końcem szkólnego roku 1859 wynosił remanent kasy Instytutu	214	zł r.	93 1/8	cent.
Nadto wpłynęło do kasy:				
Od Kleru Dekanatu Rymanowskiego . .	6	„	47 4/8	„
„ „ Rudnickiego . . .	8	„	10	„
„ „ Pruchnickiego . .	5	„	25	„
„ „ Zmigrodzkiego . .	5	„	—	„
„ „ Jasielskiego . . .	19	„	50	„
„ „ Brzozowskiego . .	12	„	—	„
„ „ Przeworskiego . .	17	„	80	„
„ Miasta Przemyśla	11	„	30	„
Z parafii Odrzykoń	1	„	—	„
Od JKs. Kanonika Jedlińskiego . . .	6	„	30	„
„ „ Pniewskiego . . .	1	„	—	„
„ Plebana Daniela Sulikowskiego .	2	„	—	„
„ „ Klucznika . . .	1	„	—	„
„ „ Migacza	—	„	23	„
Prowizya od Indemizacyjnéj Obligacyi Nr. 3748. na 50 złr. m. k. za czas od 1. Listopada 1859. do końca Października 1860. 2 złr. 30 kr. m. k. czyli po odtrąceniu 5%wego podatku dochodowego	2	„	49 3/8	„
Prowizya od Indemizacyjnéj Obligacyi Nr. 4427. na 100 złr. m. k. za ten sam czas w kwocie 5 złr. m. k. czyli po odtrąceniu 5% podatku dochodowego	5	„	—	„
Ogólna Summa przychodu	319	złr.	38	cent.

B.) Wydatek.

PO. Prowincyałowi Reform. Konstantemu Pacholikowi na utrzymanie alimentarne dwóch głuchoniemych chłopców Jana Balwierczyka i Teofila Bileńskiego, a to przez przeciąg czasu od 1. Lipca 1859. do końca Czerwca 1860. po 42 złr. w. a. za jednego rachując	84	złr.	—	cent.
Na przyodziew dla tychże w roku szkólnym	26	„	1	„
Ogólna Summa wydatku	110	złr.	1	cent.
Porównawszy powyższy przychód . .	319	złr.	38	cent.
z wydatkiem	110	złr.	1	cent.
pokazuje się z resztu	209	złr.	37	cent.

że w kasie Instytutu dwieście dziewięć złr. 37 centów na wydatki b. r. pozostaje.

Oprócz tego posiada Instytut:

a) 4 książeczki galicyjskiéj kasy oszczędności, każda na złożone tam 100 złr. m. k. opiewającéj	420	złr.	—	cent.
b) 1 książeczkę téjże kasy na 48 złr. 31 kr. m. k. jako legat JKs. Antoniego Koczanowicza, Proboszcza w Dubiecku .	50	„	94 1/4	cent.

c) Jednę c. k. wschodnio - galicyjską indemiz. Obligacyę pod L. 3748. na 50 złr. m. k. którą Instytutowi ten sam Proboszcz darował . . . . . 52 złr. 50 cent.
d) Jednę od Czudeckiego Proboszcza JKs. Hibla darowaną indemiz. Obligacyę pod L. 4427. w nominalnéj wartości 100 złr. m. k. albo . . . . 105 „ — „
Razem 628 złr. 44¼ cent.

Przemyśl, dnia 6. Marca 1861.

ARCHIDIECEZYA WARSZAWSKA.

„Jaśnie Wielmożny Księże Arcybiskupie! Jak zapewne wiadomo jest JW. Panu, nadeszła do Warszawy żałośna wiadomość o zgonie księcia Adama Czartoryskiego. Z tego powodu mam honor uprzedzić JW. księdza Arcybiskupa, że w razie zamiaru odbycia z téj okoliczności nabożeństwa żałobnego, Rząd z swéj strony nic nie ma przeciwko temu.

Zostaję z głębokiém uszanowaniem Jaśnie Wielmożnego Księdza Arcybiskupa najniższym sługą (podp.) *A. Wielopolski* m. m.

W Warszawie dnia 19. Lipca 1861.“

„Jaśnie Wielmożny Margrabio! Korzystając z łaskawego uwiadomienia JW. Pana, że rząd nie będzie miał nic do nadmienienia przeciwko odprawieniu nabożeństwa żałobnégo za spokój duszy ś. p. księcia Adama Czartoryskiego, mam zaszczyt donieść, że nabożeństwo takowe odprawioném zostanie w kościele metropolitalnym ś. Jana w Warszawie w dniu 22. b. m. i r. o godzinie 10 z rana.

„Przy téj okoliczności załączam wyrazy wysokiego poważania, z jakiém dla Jaśnie Wielmożnego Margrabiego pozostaję najniższym sługą (podp.) *X. Fijałkowski* Arcybiskup Warszawski.

„W Warszawie dnia 20. Lipca 1861.“

„Do JW. Arcybiskupa Metropolity Warszawskiego:

Po zaszłych smutnych i bolesnych wypadkach w mieście Mławie w dniu 25. Lipca r. b. skreślonych raportem moim pod dniem 27. Lipca r. b. JW. Arcypasterzowi złożonym i po otrzymaniu łaskawego zawiadomienia mnie pod d. 7. Sierpnia r. b. Nr. 1813 o wstawieniu się Jego Arcypasterskiéj Mości do W. Dyrektora Gł. Kom. Rz. W. i OP. w przedmiocie wyjednania ukarania winnych, oraz uzyskania położenia tamy nadużyciom oburzającym wyznawców religii ś. rzymsko-katolickiéj, — w dalszym postępie poczytuję sobie za konieczny obowiązek uwiadomić JW. Arcypasterza, że przyaresztowany Ksiądz Rząca, w parę dni późniéj porą nocną przez konsystującego tu podpułkownika Runoskiego do twierdzy Nowogeorgiewskiéj (Modlina) odstawionym został i tam dotychczas pozostaje, a pod względem spodziewanego łagodniejszego postępowania ze strony namienionego podpułkownika żadna ulga dostrzegać się nie daje. Lecz owszem ciągle on objawia widoczne prześladowania w czasie odbywanych obrzędów religijnych, wywierające nader dotkliwe ubliżenia dla św. wiary kat. I tak: w dzień przypadającego odpustu na ś. Wawrzyniec, czyli w d. 10. Sierpnia r. b. w kościele pod tytułem tegoż Świętego, w czasie nieszporów, kiedy pobożni mieszkańcy zbierać się poczęli na rozpoczęte nabożeństwo, wspomniony podpułkownik przybył z kilkunastu żołnierzami do kościoła, dozwolił im zatamować w drzwiach wejścia i wyjścia z kościoła wzmiankowanego, chociaż tam żadne śpiewy religijno-patryotyczne miejsca nie miały. Nadto w d. 12. Sierpnia b. r. gdy odbywało się nabożeństwo w kościele głównym parafialnym, wyżéj wyrażony podpułkownik Runowski wojskiem z bronią w ręku, otoczył tenże kościół z licznie zebranymi mieszkańcami parafialnymi i wielu obywatelami ziemskimi z żonami i dziatwą na nabożeństwo przybyłymi. Obok czego wojsko namienione rozstawił przy cmentarzu i wychodzących z kościoła chwytać i aresztować kazał; tym zaś, którzy z obawy, ażeby się nie stać pastwą żołnierzy, zatrzymali się na cmentarzu, w progach świątyni pańskiéj zagrażać również przyaresztowaniem a nawet zagrażał przyaresztowaniem kapłanów, i dopiero na skutek wstawienia się tutejszego Naczelnika powiatu, wojsko cofnął. Pomimo to wszakże nie zmienił zamiaru aresztowania kapłana Jeskę, albowiem rozstawieni przez niego żołnierze po ulicach mieli rozkaz schwycenia go; co widocznie przekonywa o tém, że żołnierze namienieni zbliżonego doń podobieństwem Księdza Ugiewskiego ze wsi Rogożyna w czasie wyjazdu z Mławy zaaresztowali i zwrócili, a następnie władzy swéj wojskowéj odstawili, która rozpoznawszy zaszłą pomyłkę, co do osoby Księdza Jeski, udarowała wolnością rzeczonego Księdza Ugiewskiego. Lecz takie nadużycia wznieciły słuszną obawę we wszystkich kapłanach tak dalece, że niektórzy z nich schronienia dla siebie szukać postanowili, a lud bogobojny św. wiarę kat. wyznający, uważając prześladowanie tejże religii, ze łzami w oczach ubolewa nad doznawanym naciskiem ze strony żołnierzy, obrażających tolerancyę religijną, przez monarchę zapewnioną. W skutku czego, kiedy nawet dostrzegam mniéj objawiających się pobożnych Parafian, przestrachem do uczęszczania do świątyni pańskiéj przejętych, błagam o łaskawą opiekę Arcypasterską. — Zostaję z najgłębszém uszanowaniem etc. (podp.) *X. Walenty Chybczyński* R. P. M.

Mława dnia 13. Sierpnia 1861 r.“

DIECEZYA PŁOCKA.

„Administrator diecezyi płockiéj, do JW. dyrektora głównego prezydującego w komissyi Rz. Wyznań i Oświecenia Pub.

W Płocku d. 12. Sierpnia 1861. roku.

„Wzbronienie wejścia do kościołów religii katolickiéj w mieście Płocku, przez naczelnika wojennego gubernii płockiéj w dniu dzisiejszym zarządzone, i ztąd powstałe wielkie wzburzenie umysłów, stawia mnie w obowiązku, okoliczności temu towarzyszące szczegółowo JW. Panu przedstawić:

Naczelnik wojenny w gubernii płockiéj przez odezwę daty dzisiejszéj za N. 539, zawiadamiając mnie, że doszła do niego wiadomość o mającém odbyć się nabożeństwie, jakoby dla uświęcenia pamiątki narodowéj, wezwał mnie następnie o wydanie miejscowemu duchowieństwu najsroższego rozkazu, aby oprócz zwykłego nabożeństwa codziennego przez kościół ustanowionego, żadne inne w dniu dzisiejszym nie miały miejsca. Wezwaniu takowemu naczelnika wojennego zadosyć się stało, o czém go niebawnie odezwą moją daty dzisiejszéj N. 1177, zawiadomiłem.

Tymczasem naczelnik wojenny nie poprzestając na wydaném z swojéj strony rozporządzeniu do duchowieństwa, polecił obsadzić licznem wojskiem pieszém i konném wchody do wszystkich kościołów katolickich, dowodzoném przez oficerów, a przytém wzbronić przystępu katolikom, pragnącym w kościołach pomodlić się; co jak najściśléj zostało wykonane, mianowicie przy kościele parafialnym, w którym o godzinie 10. miała być odprawiona wotywa na żądanie parafian, jak to jest zwyczajem w naszych kościołach parafialnych.

Wotywa rzeczywiście została odprawioną, lecz na niéj, oprócz kilkudziesięciu osób, po większéj części dzieci, które zdołały przez mur przedostać się na cmentarz, a następnie wejść do kościoła, nikt więcéj nie mógł być obecnym, gdyż wojsko uzbrojone zajęło bramę wchodową na cmentarz, furtkę od tyłu tegoż cmentarza, nadto ulicę i róg rynku przyległego, i każdemu zbliżającemu się do kościoła wstęp zagrodziło, grożąc strzelaniem.

To spowodowało wielkie wzburzenie umysłów, napływ ludu na przyległy rynek, gorzkie utyskiwania na wywierany ucisk swobody religijnéj. Następnie lud rozżalony w całéj masie przybył do mojego mieszkania ze skargą na takowy gwałt zadany wolności jego sumienia, i gdy dziś już nie jest mu wolno swobodnie w kościele pomodlić się, domagał się odemnie, iżbym swoją osobą otworzył mu wolny wstęp do kościoła.

Chcąc naocznie przekonać się o stanie rzeczy i wzburzone umysły uspokoić, udałem się z ludem do kościoła parafialnego, a przyszedłszy na miejsce, znalazłem i dla siebie wstęp do kościoła wzbroniony.

Obawiając się smutnych następstw z powodu rozdrażnionych umysłów, wobec wojska gotowego użyć strzałów do rozpędzenia ludu, przemówiłem do zebranych tłumów, i w skutek mojego przemówienia i usilnéj prożby, oraz wpływu niektórych innych osób, lud jakkolwiek wielce zaniespokojony, począł się rozchodzić, ja zaś z przyczyny nowego zażalenia, że osoby znajdujące się w kościele, mają być przy wyjściu z niego aresztowane, udałem się znowu do kościoła, żądając otwarcia mi wolnego przejścia. Przepuszczony przez straże wojskowe, najprzód około 30 osób, po większéj części kobiet, które w ulicy Dobrzyńskiéj były przez wojsko zatrzymane, przeprowadziłem przez straże na rynek, iżby ztąd mogły udać się do domów, a następnie udałem się osobiście do kościoła, gdzie odprawioną była wotywa. Po skończeniu któréj, znajdujących się w kościele przeprowadziłem przez straże wojskowe, ci tak jak poprzedni spokojnie rozeszli się do domów. Przy wchodach do kościołów, przy rogach ulic do nich wiodących, wojsko stało jeszcze w masie do godziny 12. w południe, następnie pozostawiwszy u drzwi kościelnych po kilku żołnierzy, którzy mają stać tam przez dzień cały i wzbraniać wejścia do kościołów, zostało wreszcie rozpuszczone. Nadmienić tu jeszcze powinienem, że Kozacy z rozkazami posyłani do stojącego przy kościołach wojska, pędząc szybko konno pomiędzy masami ludu, roznosili jeszcze większy popłoch.

Donosząc JW. Panu kategorycznie o zaszłym wypadku, w pewnym przekonaniu o szczerych Jego chęciach dla dobra kraju celem uchylenia ściśnionéj wolności religijnéj i przyczyn coraz większego umysłów rozdrażnienia, mam zaszczyt JW. Pana prosić, abyś wysokiém swojém stanowiskiem, jako naczelnik władzy opiekuńczéj nad religią katolicką raczył pośredniczyć w téj mierze pomiędzy narodem i tronem, iżby władze wojskowe przez ście-

śnienie swobody sumienia katolików i tamowanie obrzędów religijnych, same nie wywoływały smutnych z tego mogących wyniknąć następstw, gdyż sumiennie mam obowiązek JW. Panu przedstawić, że tylko środki łagodne, powolne i sam bieg czasu może tu działać skutecznie, żadne zaś inne wpływy, ani rozporządzenia gwałtowne i działanie duchowieństwa, w którém władze wojskowe chcą widzieć główną rękojmię uspokojenia narodu, nie przyniosą oczekiwanego rezultatu.

Ściśnienie swobody modlitwy, która nie grozi żadném wzburzeniem, staje się pogwałceniem kardynalnych praw kościoła rzymsko-katolickiego, na które lud coraz więcéj oburza się, a ztąd wpływ duchowieństwa nie może być skuteczny, jako przeciwko jego obowiązkom wymierzony.

Ponawiane tego rodzaju wypadki, osłabiają wiarę w zamiary rządu dla dobra kraju przedsięwzięte, zaszczepiają coraz większą ku niemu nieufność, powodują powszechne wzburzenie umysłów i stan kraju najopłakańszy.

Oskarzania duchowieństwa o obojętne działanie ku uspokojeniu umysłów narodu, jest niesłuszne, bo środki ku temu wyłącznie skuteczne spoczywają w ręku rządu, gdy się ten oprze na łagodném wprowadzeniu reform dla dobra kraju koniecznych, a przez naród ciągle wyczekiwanych.

(podp.) Xiądz *Myśliński*.

DIECEZYA SANDOMIERSKA.

Nr. 1341.

Sandomierz, dnia 23. Sierpnia 1861.

Konsystorz Jeneralny diecezyi Sandomierskiéj do szanownego duchowieństwa diecezyi sandomierskiéj.

§. I.

Korespondencyę przeprowadzoną z tytułu processyj, pomiędzy Jego Excelencyą, Pasterzem diecezyi, a Dyrektorem Głównym Prezydującym w Komissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Konsystorz Jeneralny do wiadomości szanownemu Duchowieństwu podaje.

„Sandomierz, dnia 23. Sierpnia 1861. (Biskup diecezyi Sandomierskiéj do JW. Dyrektora Głównego Prezydującego w Komisyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Na reskrypt JW. Pana z dnia 28. Lipca (9. Sierpnia) r. b. Nr. $^{2644}/_{6134}$ w którym w skutek odniesienia się władzy wojskowéj żąda, aby o wszelkich processyach kościelnych, na trzy lub dwa dni poprzednio zawiadamiać władze policyjne, dla uniknienia kolizyj, iżby obrzędy religijne poza kościołem przy konkursie ludu odbywane, nie były poczytywane za zebrania przez rząd wzbronione, i aby processye, o którychby władza policyjna nie była wcześnie uprzedzoną, miejsca nie miały — mam zaszczyt i obowiązek JW. Panu oświadczyć, iż postanowienie takowe jest ściśnieniem wolności religijnéj, i nie może być w wykonanie wprowadzoném. Powód do odbywania processyj częstokroć może wyniknąć tak nagle, że trudno porozumieć się z policyą, a wówczas obrzęd religijny, modlitwa publiczna, poczytywaneby zostały przez władzę wojskową za zebranie przez rząd zakazane i wywołałyby środki gwałtowne dla ich tamowania, co w kraju, w którym Religia Rzymsko-katolicka jest panującą, żadną miarą miejsca mieć nie powinno.

Racz przeto JW. Panie oznajmić władzom wojskowym, że ilekroć zebraniom ludowym przewodniczy kapłan, zebrania takowe uważać należy za obrzędy religijne, i tamowanie ich obrażałoby Religię.

„Mam nadzieję i spodziewam się bezzawodnie, iż JW. Pan jako Minister Wyznań Religijnych, nie dopuści ujmować wolności świętemu Kościołowi Naszemu i nie stawi jéj w granicach, których rozciągłość zależałaby od władz policyjnych i owszem wpłynie, aby wszelkie zewnętrzne obrzędy kościoła, przez wszelkie władze szanowane były, i oto JW. Pana upraszam."

(podpisano) Józef, Biskup.

§. II.

„Nr. 1386. Z prawdziwą przyjemnością Konsystorz Jeneralny w skutek zarządzenia Jego Excellencyi Pasterza diecezyi, oświadcza Szanownemu Duchowieństwu Świeckiemu i Zakonnemu, podziękowanie za gorliwe wypełnienie obowiązków, do jakich powołani esteśmy.

„Niechaj nas nic, Szanowni Bracia, nie zdoła sprowadzić z drogi krzyża i poświęcenia. We wszelkiém dobrém przodkować winniśmy. Z całą gorliwością zajmujmy się ludem wiejskim, oświecajmy go, i podnośmy. Bądźmy ogniwem łączącém wszystkie warstwy społeczeństwa, bo jesteśmy kapłanami wszystkich klas bez różnicy."

„Ciesząc się w Panu z dotychczasowego kierunku Szanownego Duchowieństwa Świeckiego i Zakonnego, prosząc Boga o coraz większy wzrost w zamiarach dobrych i ich wykonaniu, Excelencya Pasterz diecezyi, wszystkim Braciom kleru Świeckiego i Zakonnego przesyła swe błogosławieństwo."

Sędzia Surrogat w. z. X. *Al. Malanowicz*, K. K. Sand.
Regent Kancelaryi X. K. *Foltański*."

DIECEZYA PODLASKA.

„Biskup Diecezyi Podlaskiéj, Komisarz Jeneralski Kapucynów w Królestwie Polskim do JWgo Dyrektora Głównego Prezydującego w Komisyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Janów dnia 13. Sierpnia 1861 N. 635.

W dniu dzisiejszym otrzymałem raport Wikaryusza przy kościele parafialnym w Biały, który zawiadamia mnie, że dnia wczorajszego w nocy proboszcz miejscowy, Ksiądz Józef Mleczek, wywieziony został przez żandarmeryę w głąb Rosyi do Gubernii Kostromskiéj.

Wypadek tak nadzwyczajny zniewala mnie, abym JW. Panu jako Dyrektorowi Prezydującemu w Komisyi Rząd. Sprawiedliwości a oraz Wyznań Religijnych, a zatem jako stróżowi praw i opieki Duchowieństwu krajowemu przez rząd zapewnionéj, następujące złożył przedstawienie.

1. Wywiezienie Księdza Mleczka, proboszcza bialskiego, w głąb Rosyi dopełnioném zostało bez poprzedniego ze strony jakiegobądź sądu, śledztwa i bez sprawdzenia, czy denuncyacye, oskarżające go o czyny karogodne, oparte są na prawdzie, lub też fałszywe i przechodzące z osobistéj czyjéjś nienawiści, która mianowicie w czasach ogólnéj agitacyi umysłów najwięcéj znajduje środków dogodzenia bezkarnie chęci zemsty i poświęcenia jéj najniewinniejszych częstokroć ofiar.

2. Wywiezienie to stało się wbrew świeżym i ostatecznym rozporządzeniom rządowym. Postanowienie bowiem Rady Administracyjnéj z dnia (27. Marca) 8. Kwietnia b. r., które się stało prawem obowiązującém w Królestwie i dotąd odwołaném nie zostało, w artykule 8 wyraźnie mieć chce, aby ci nawet, przeciwko którym najsurowsze są postanowione kary, to jest podżegacze zaburzeń osadzani byli w jednéj z fortec Królestwa: „celem poszukiwania na właściwéj drodze prawa" — Proboszcz zaś bialski nie został ujęty w czasie zaburzenia, nie schwytany na gorącym uczynku, ale w nocy z własnego mieszkania, gdy zupełna spokojność panowała w mieście, wzięty i uwieziony został. Uwiezienie to zatem w żaden sposób nie da się uważać jako wymiar sprawiedliwości na karogodnym przestępcy, ale jako gwałt dopełniony na duchownym, któremu przynajmniéj jak każdemu innemu mieszkańcowi Królestwa, jak każdemu człowiekowi, należy opieka prawa, dozwalająca tłumaczenia się z zarzutów i dowodzenia swéj niewinności.

3. Niepodobna przypuścić, aby uwiezienie Księdza Mleczka bez poprzedniego przekonania go o winę, mogło być użytém przez rząd jako środek dla położenia tamy agitacyi umysłów, gdyż jako nie legalne i owszem przeciwne postanowieniom przez tenże sam rząd ogłoszonym, nie tylko ich nie uspokoi, ale raczéj pozbawi wszelkiéj ufności i wiary, a tém samém do większego rozjątrzenia przyprowadzi.

4. W skutek odezwy JW. Pana uczynionéj do mnie pod d. $^{6}/_{18}$ Lipca b. r. N. 2273/4752, abym zabronił tak Księdzu Mleczkowi, jako też innym duchownym Diecezyi mojéj miewać kazania drażniące umysły, wezwałem go do Konsystorza mego na dniu 3. Sierpnia r. b., lecz tak z ustnego jego tłumaczenia się przed sądem Konsystorskim, jak również ze złożonego na moje ręce piśmiennego wyjaśnienia, a nadto z zasięgniętych o nim na miejscu wiadomości nie znalazłem go karygodnym, owszem usprawiedliwienie się jego na uwzględnienie zasługuje.

Z tych przeto powodów mam zaszczyt przełożyć JWu. Panu, abyś tak dla utrzymania powagi praw zapewnionych krajowi, jako też dla zasłonienia od ciężkiéj kary nieprzekonanego o występek człowieka, wyjednać raczył zwrócenie Księdza Mleczka z drogi do Kostromy i zarządzenia śledztwa mixti fori, któreby dowieść mogło jego winy lub niewinności.

(podpisano) *Benjamin* Biskup."

Właściciel i wydawca odpowiedzialny X. Prusinowski. — Czcionkami Augustyna Schmaedickiego.